

Рецензія

на дисертаційну роботу Кузіної Вікторії Юріївни на тему: «Ефективність виробництва пивоварного ячменю в умовах трансформаційних змін», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка»

Актуальність теми дисертації.

Агропромисловий комплекс України останніми роками виконував роль драйвера економіки країни, забезпечуючи продовольчу безпеку, валютні надходження та відроджуючи високоінтенсивне виробництво. Військовий конфлікт унеможливив стабільне зростання галузі, відкинувши її на роки назад. Але попри все, аграрії намагаються здійснити неможливе у вкрай складних умовах та здійснюють постійний пошук стратегічних орієнтирів, які дозволять вивести підприємства та галузь на міцні конкурентні позиції.

Останніми роками в Україні високими темпами нарощується виробництво зерна в цілому та зерна ячменю зокрема. Ячмінь є однією з найпоширеніших зернових колосових культур як у світі, так і в Україні. Завдяки оптимальному балансу амінокислот та високому відсотку вмісту лізину його активно використовують у переробній, харчовій, пивоварній та фармацевтичній промисловості. Крім того, ячмінь є важливою фуражною культурою з високими поживними якостями та низькою собівартістю виробництва відносно інших зернових культур.

Суттєві світові коливання ринків продовольства, кліматичні зміни та, головне, руйнівні наслідки широкомасштабного вторгнення РФ, змусило агровиробників України змінювати стратегічні орієнтири щодо вирощування зернових в цілому та ячменю зокрема з урахуванням цих обставин. Тому вважаємо тему дисертаційного дослідження Кузіної В.Ю. своєчасною та актуальною.

Основні результати дослідження, їх наукова новизна.

В дисертаційній роботі Кузіна В.Ю. провела глибокий аналіз та комплексне, системне теоретичне обґрунтування шляхів підвищення ефективності виробництва пивоварного ячменю в умовах трансформаційних змін. Особлива увага при цьому приділена саме практичним аспектам вирішення зазначеної проблеми.

Автором обґрунтовано методикау системного підходу до оцінки особливостей функціонування структурованого ринку пивоварного ячменю в Україні, визначено їх роль у формуванні ефективності виробничого напрямку з вирощування ячменю пивоварного призначення, а також розроблено класифікацію індикаторів визначення доцільності розвитку виробничого напрямку з урахуванням специфіки існуючих ринкових умов.

Особливу цінність мають удосконалення авторки щодо сутності поняття «пивоварний ячмінь» в контексті європейського рівня вимог якості, класифікації сукупності факторів та ступеню їх впливу на ефективність виробництва зерна на всіх етапах виробничо-збутової діяльності господарства, методики впровадження на виробництві інтегрованої системи управління пивоварною якістю, відмінністю якої є те, що вона охоплює комплекс дій, за допомогою яких підприємство ідентифікує свої цілі та визначає процеси, оптимізує ресурси, потрібні для досягнення бажаних результатів. Зацікавленість викликає також пропозиції авторки щодо удосконалення механізму виробничо-комерційних відносин між спорідненими підприємствами пивоварної і аграрної галузей, що визначає їх роль у формуванні ефективності виробничого напрямку з вирощування ячменю пивоварного призначення.

Серед основних результатів також варто виділити пропозиції щодо подальшого розвитку та поглиблення сутнісної характеристики категорії «ефективність», методичних підходів оцінки кон'юнктури ринку пивоварного ячменю, дослідження ролі пивоварної якості у визначенні реалізаційної ціни ячменю та ефективності зернового виробництва аграрних підприємств, наукових підходів щодо узагальнення практики масового виробництва пивоварного ячменю співставно з характеристиками ресурсного забезпечення існуючих технологій і аналітикою якості зерна та розроблення рекомендації з ефективного виробництва та оптимізації маркетинго-логістичної стратегії в господарствах.

Ступінь обґрунтованості і достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані у дисертації є достатньо достовірними, теоретично і методично обґрунтованими, чому сприяло опрацювання наукових літературних джерел вітчизняних та зарубіжних вчених у кількості 193 найменувань, матеріалів статистичної звітності та довідкової літератури. Нормативно – правова база дослідження представлена Законами України, Указами Президента України, постановами Кабінету Міністрів України, та іншими документами законодавчого та виконавчого характеру. Емпірична база дослідження включає офіційні матеріали державної служби статистики України, Головного управління статистики в Харківській області, матеріали сільськогосподарських підприємств та об'єднань підприємств, статистичні дані ФАО, USDA, Інтернет – ресурси і власні дослідження авторки.

Високий науковий рівень дисертаційної роботи Кузіної В.Ю. підтверджується наявністю всіх змістовних і формальних ознак, які засвідчують, що дана робота відповідає вимогам, які висуваються до такого виду наукових розробок.

Ознайомлення із дисертацією, науковими публікаціями авторки за темою дослідження та документами із підприємств щодо практичного запровадження рекомендацій авторки дає змогу зробити висновок про достатній ступінь їх

обґрунтованості та повноту основних положень. Потрібно відмітити, що в роботі представлено значний аналітичний матеріал, опрацювання якого за допомогою різноманітних методів дослідження дозволило здобувачці обґрунтувати та представити відповідні результати, висновки та практичні рекомендації.

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації складають 10 публікацій. Апробація матеріалів дисертації здійснена на дев'яти науково – практичних конференціях із публікацією відповідних тез доповідей. Усі зазначені праці мають високий науковий рівень, окреслюють проблематику дослідження та демонструють компетентний підхід до вирішення поставлених завдань.

Структура і зміст роботи.

Дисертація складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації становить 255 сторінок, з яких основний зміст роботи викладено на 218 сторінці комп'ютерного тексту. Список використаних джерел налічує 193 найменування. Опрацювання зазначених літературних джерел вказує на глибоке вивчення автором зазначеної проблематики.

За критеріями повноти розкриття теми дослідження та доведення одержаних результатів до рівня практичного впровадження (про що свідчать довідки до впровадження у виробництво, надані у додатках), дисертація також узгоджується з відповідними вимогами МОН України.

За своїм обсягом, змістом, структурою, повнотою викладення результатів дослідження, мовно – літературним оформленням дисертаційна робота відповідає вимогам, що висуваються до такого виду наукових робіт.

Важливість отриманих результатів для науки й практики.

Результати дослідження мають значну практичну цінність, адже вони пройшли експериментальну перевірку та одержали практичне запровадження в роботі аграрних підприємств (ТОВ «Агрофірма «Басово» Золочівського району, ТОВ «Агрофірма «Шанс» Печенізького району Харківської області, Фермерське господарство «Сорока Ф.Ф.» Брусилівського району Житомирської області, ТОВ «Малтюрорп Юкрейн» м. Київ, ТОВ «Лімагрейн Україна» м. Київ).

Основні елементи наукової новизни дисертаційного дослідження та сформульовані в ньому пропозиції щодо оптимізації технології вирощування ячменю пивоварного напрямку використання шляхом впровадження інтегрованої системи управління пивоварною якістю були визнані як такі, що мають науково-практичне значення і актуальність та рекомендовані до використання підприємствами агропромислового комплексу Харківської області (довідка Департаменту агропромислового розвитку Харківської обласної державної адміністрації № 08-34/09/1096 від 24 червня 2021 року).

Окремі результати використовуються в навчальному процесі в Державному біотехнологічному університеті, що також підтверджується відповідними документами.

Дискусійні положення та зауваження до дисертаційної роботи.

1. У першому розділі дисертаційного дослідження (п.1.2.) авторкою наведено показники, які дозволяють оцінити стан ринку зерна та спрогнозувати можливі тенденції розвитку кількісних та якісних параметрів (стор.69). Вважаємо, що до цих показників доцільно було б включити розвиненість інфраструктури регіону (у тому числі наявність елеваторів, зерносковищ) та логістичний потенціал, які мають суттєвий вплив на стан ринку зерна.

2. У першому розділі (п.1.3) авторкою зазначається, що ефективність виробництва ячменю пивоварного призначення формується за рахунок різних факторів, серед яких «організаційно-управлінський хист аграрного менеджменту» та «управлінсько-підприємницький хист менеджменту» (стор. 78). Бажано було б більш детально розкрити сутність та зміст цього фактору.

3. Назви розділів і підрозділів варто відкоригувати, оскільки окремі з них потребують уточнення відповідно до змісту роботи (Розділ 2 та п. 2.1. та п 2.2.).

4. Вважаємо дискусійним прирівнювання впливу погодних факторів до технології вирощування (стор. 128-129, табл. 2.19).

5. Авторкою визначена питома вага факторів впливу на урожайність і пивоварну якість ячменю (табл. 2.36, стор. 148). Вважаємо дискусійним, що зазначені фактори однаково впливають на урожайність та якість зерна.

6. Бажано було б представити інтегровану систему управління пивоварною якістю ячменю (п.3.2) графічно, що надало б більшої наочності запропонованої організаційної структури.

7. В п.3.3. дисертації авторкою більше уваги приділено саме технологічним чинникам підвищення ефективності виробництва пивоварного ячменю. Бажано було б більш чітко визначити потенційні маркетингово – логістичні стратегії для вітчизняних агровиробників.

Зазначені дискусійні положення та зауваження свідчать про виконаний авторкою дисертації вагомий науковий пошук, актуальність дослідження, його багатоплановість, не зменшують наукову та практичну значимість отриманих результатів та рекомендацій, не є визначальними та не впливають на загальне позитивне враження від роботи.

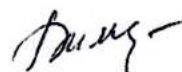
Загальний висновок.

Дисертаційна робота Кузіної Вікторії Юріївни «Ефективність виробництва пивоварного ячменю в умовах трансформаційних змін», що подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 – Економіка, виконана на актуальну тему, є самостійним, завершеним науковим дослідженням.

За своїм змістом, аналітичним рівнем, отриманими результатами та висновками, що мають як наукове, так й практичне значення, рецензована робота відповідає вимогам наказу МОН України №40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року №44), а її авторка **Кузіна Вікторія Юріївна** заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 – Економіка, галузі знань 05 – Соціальні та поведінкові науки.

Рецензент:

доцент кафедри економіки та бізнесу
Державного біотехнологічного університету,
кандидат економічних наук, доцент

Т.Ю. Білоусько

Підпис Білоусько Т.Ю
ЗАСВІДЧУЮ
Керівник відділу дипломатії ДБТУ
Кузіна В.Ю.